

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többeszi közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

A székelykereszturi tenyészállat kiállítás és értekezlet.

Székelyudvarhely, március 2.

(T) Amit előre láttunk, megtörtént. A székelykereszturi tenyészállat vásáron összegyűlt gazdák rendkívüli érdeklődés mellett megtartották értekezletüket és állást foglaltak az erdélyi szürke magyar marha tenyésztése mellett. Egyéb eredmény is járt még ezzel az értekezlettel. Kiviláglott, hogy bizonyos félreértések okozták azt a megdöbbenő hirt, mely szerint az eddigi tenyésziránnyal homlokegyenest ellenkező irányt jelöl ki a kormány és fog támogatni a jövőben. Kiviláglott, hogy koránt sem változhatatlan ez a terv s a kormány nem áll meg me-
reven egy állásponton, melyet veszélyesnek ismertek fel nem csak az érdekelt körök, hanem azok is, akik ezzel a kérdéssel csupán elméletileg foglalkoznak. Ennek az eredménynek örvendünk, mert látjuk ebben egyrészt azt a meleg érdeklődést, mely gazdasági kérdéseink iránt a társadalom minden rétegében megnyilvánul, másrészt azt a kiváló tapintatot, melylyel sikerült a kérdés élet elvenni s letördelni azokat az okokat, melyek csupán harcra vezettek volna anélkül, hogy nyert volna vele a mezőgazdaság édeke. Ennek az érdemnek oroszlátrésze fűződik a vármegye főispánjának Hollak Arthurnak nevéhez, aki megtalálta a megoldás módozatát; Kóós Mihály nevéhez, akinek felszólalása megnyugtatta a kormány terveiben bizalmatlankodókat és rámutatott arra, hogy az új miniszter neve nem jelenti azoknak az eszméknek félredobását,

melyek az előző korszakban oly szép gyümölcsöket termeltek.

Erről az értekezletről a következő tudósítást vettük:

A folyó évi február hó 29-én, Székelykereszturon megtartott bikakiállítás és tenyészállat vásáron rendkívüli érdeklődéssel tárgyalták az erdélyi szürke magyar marha tenyésztése körül Orosz Lajos körlevele nyomán támadt aggodalmakat. Nemesak a közeli, de távoli vidékek kiváló tenyésztői jelentek meg ezen a vásáron és amint azt a „Székely-Udvarhely“ indítványozta, értekezletet tartottak Hollak Arthur főispán, gazd. egyeslet elnök vezetésével, melyen állást foglaltak az eddigi tenyész-irány fenntartása mellett. Az értekezlet rögtönzött jellegű volt, számos felszólalás történt s az érdeklődés annyira fokozódott, hogy a jelen voltak java része több ízben hozzá szólt a kérdéshez.

Mindenekelőtt Hollak Arthur főispán elnök bevezette a tárgyalást és átadta a szót az értekezlet tagjainak.

Báró Jósika Gábor tartotta az első beszédet. Nézete szerint az eddigi tenyész-irány fenntartandó. Állást kíván foglalni az erdélyi szürke magyar marha mellett, mely a mi viszonyainknak legmegfelelőbb. A nyugati marha a lankásabb magyarországi vidékeknek és az Alföldnek felel meg. Fejtegeti azt a veszélyt, melyet a tuberkulózissal fertőzött nyugati fajták okoznak s oda konkludál, hogy a tarka fajták ártalmasak. Indítványa nincs, de hiszi, hogy az értekezlet állásfoglalásának meg lesz az eredménye.

Kóós Mihály kijelenti, hogy a földmivelésügyi miniszternek nincs szándékában a fehér marhát üldözni és kiszorítani a köztenyésztésből. A miniszter eddigi állásfoglalásának oka az volt, hogy egyes gazdasági egyesületek, köztük a marostordamegyei, a nyugati marha fajták javára küldöttek információkat s ezek után adott kifejezést a miniszter azon nézetének, hogy a nyugati marha fajták előnyben részesítendők. Mint a székelyföldi kirendeltség vezetője, kötelességszerűleg

tájékoztalni fogja a minisztert és meg van győződve, hogy a nyugati marha mellett történt efermer jellegű állásfoglalások nem fogják elterelni a minisztert attól az iránytól, amely mellett ez az értekezlet is oly lelkesedéssel látszik állást foglalni. (Éljenzések.)

Orosz Lajos előadta a miniszter feleletét, melyet a miniszter a nála tisztelgett küldöttségnek adott és indokolta gazdatársaihoz intézett körlevelét.

Hollak Arthur főispán szólt ezután. Látva azt az általános hangulatot, mely az eddigi tenyészirány mellett nyilvánult, a megoldás módozataira nézve indítványozza, hogy a gazdasági egyesület intézzen feliratot a földmivelésügyi miniszterhez s ennek a feliratnak keretében fejtsék ki azon indokokat, melyek az eddigi állapot fenntartását kívánatosnak teszik. (Általános helyeslés.)

Az indítvány elfogadtatván, még hozzá szóltak a kérdéshez Tokaji László E. G. E. titkár, gróf Toldalagi László, Kóós Mihály, Dornér Béla és többen Ezzel az értekezlet véget ért.

Egyéb, a vásárra vonatkozó értesüléseink a következők:

A székelykereszturi bika-kiállításra ez évben majd egy harmaddal kevesebb volt a felhajtás, mint az előző években, amennyiben a kistenyésztők tenyésztési kedve — belátva azt, hogy a nagytenyésztőkkel e téren a versenyt fel nem vehetik — nagyban megcsappant.

A nagytenyésztők közül ez évben is Sperker Ferenc, Somogyi Albert, Orosz Lajos, Ugron Zoltán, Gyarmathy Dezső, távolabbi megyékből Aubin József, Bárczy Gyula gyönyörű állatokkal vettek részt.

Az első díjat az O. M. G. E. díjat ez évben is Sperker Ferenc nyerte „Gyilkos“ nevű bikájával. A 2-ik díj (150 K) nyertese br Rothenthal Henrik „Szultán“-ja. A III. díj (100 K) nyertese Somogyi Albert „Bankár“-ja. A IV. díj (50 K) nyertese Orosz Lajos „Madár“-ja. Az V. díj (50 K) nyertese Bárczy Gyula „Karcu“-ja. A VI. díj

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Mihálovits Béla.

1875—1904.

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

Ha hirtelen fagy hervasztja el a fakadó virágot, ha az alig zsendülő lomb hirtelen elsárgul, az ébredő természetet nem várt hideg, dermesztő dér lepi el: az ember lelke elszomorodik, mert érzi, hogy ennek nem kellett volna így történnie... De ki meri megbírálni a végtelen Alkotó tetteit, ki mer zugolódni az ellen, ki mindeneget létrehozott, kinek örök igazságosságát, bírálaton messze felül álló tetteit váltig bámulja az emberiség... A végtelenség felfoghatatlanságába belevész lelünk kutatása — és megnyugszunk.

Élete virágjában, munkásságának kezdetén, terveinek első vonalainál ragadott el ismét a halál egy tanárt. Ha a szív érezni tud, lehetetlen össze nem facsarodnia különösen akkor, ha az elhunytat ismerte. Telve volt szeretettel, telve idealizmussal és munkakedvvel, kötelességtudással és mély vallásossággal. Hol van most mindaz? A sirrideg ölében, a megsemmisülés nagy koporsójában. A lélek visszatért Alkotójához, a test semmivé lesz... és vége... Ez az Ur akarata.

Mihálovits Béla, a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium tanára halt meg f. é. február hó 28-án. 1875-ben született Szegeden. Középiskoláit az ot-tani piarista főgimnáziumban végezte, az egyetemi tanulmányait pedig Kolozsvárott. Már fiatal korában nagy kedvet érzett ugy a fizikai, valamint a geográfiai tudományok iránt. Vizsgálatait kitűnő sikerrel tette le és ez a körülmény, valamint az, hogy még egyetemi hallgató korában nevelősködése és a kereskedelmi felsőbb iskolában való eredményes tanítása véletlenül egy jó álláshoz juttatták, Eperjessy perzsiái osztrák-magyar követ kedvező feltételek mellett meghívta fia mellé nevelőnek. Bár eközben meg is nősült, még sem akarta a kínáló alkalmat elszalasztani és elutazott Perzsia fővárosába, Teheránba. Az előtte ismeretlen világrész nagy benyomást gyakorolt rá. Elhatározta, hogy mindazt, amit ott tapasztalt, feljegyzi magának, hátha valaha értékesíthetné. A perzsák sok tettüket, szokásukat elrejtik az európai szem elől, de Mihálovits mégis alkalmat talált arra, hogy mindent megfigyelhessen. A nagykövetnél való állása igen jó kulcs volt a bezárt ajtókhöz. Amiről a legtöbb utazó csak elbeszélés útján értesült, azt ő közvetlenül látta.

Egy évig volt Perzsiában és ezen idő alatt folyton dolgozott. Egész halmazát gyűjtötte össze a legérdekesebb dolgoknak.

Az év leteltével a követel kötött szerződése is lejárt és haza jött. Megérkezése után nem sokkal a zalaegerszegi állami főgimnáziumhoz neveztek ki tanárrá. Ugy a szaktárgyaiból, valamint a

gyorsírástól is oklevelet szerzett és rögtön hozzáfogott a magával hozott anyag feldolgozásához. Még Perzsiában való tartózkodása alatt, a különböző hírlapokba és folyóiratokba küldött ismertetéséért — a sah a „Tudományok és művészetek“ I. oszt. aranyrendjével tüntette ki. Érdekes megjegyezni, hogy erről az érdemrendről sohasem beszélt és arra is neheztelt, ha valaki emlegetni kezdte. Nem viselte s nem is mutatta meg csak néhány barátjának. „Nem érdemeltem meg, — szokta mondani — csak ezután akarok rászolgálni.“

A legelső nagyobb munkája, mely Perzsiáról szólt, a „Perzsia nevelés“ című programtervezése volt a zalaegerszegi főgimnázium értesítőjében. Érdekesen és nagy megfigyeléssel tanuskodó alaposággal állítja elénk a perzsák pedagógiáját.

Zalaegerszegen is csak egy évig tartózkodott, mert az a vágya is, hogy Erdélybe kerülhessen, teljesült, a mikor az erdélyi róm. kath. Státus a székelyudvarhelyi főgimnáziumhoz nevezte ki.

Közben még egy tanulmányi utat tett Németország hirnevesebb városaiban Szeme mindig mindent meglátott és mihelyt valahol megpihent, rögtön elővette jegyzetét, mely bámulatos gyorsasággal telt és beleírta benyomásait, tapasztalatait.

1900. év szeptemberében jött városunkba. Vig kedélye, alapos tudása, kötelessége teljesítésében való pontossága némsokára kedvelté tették őt mindazok előtt, akikkel érintkezett. Az első ter-

(50 K) Ugron Zoltán Rigó bikájának jutott. Diszoklevelet kaptak: Dr Gyarmathy Dezső és Máthé Pál bikái.

A kis tenyésztők közül: 1. díj (80 K) héjasfalvi Fodor Mózes „Bibor“-ja. 2. (60 K) fiatalfi Varró Lajos „Ficzó“-ja. 3. (50 K) fiatalfi Nagyobb Mihály „Bodor“-ja. 4. (40 K) szentábrahámi Bódó János „Jámbor“-ja. 5. (30 K) kismődi Deák Gergely „Csatár“-ja. 6. szenterzsébeti Ambrus Bálint „Vidám“ nevű bikájának jutott.

A községek közül: Bethfalva, Székelykeresztur, Szent-Ábrahám és Szent-László nyertek 25, 20, 15, 15 K pénzdíjt.

A kis gazdák tenyész teheneket és üszöket állítottak ki nagyobb mennyiségben.

A borjas tehenek díjait a következő tenyésztők nyerték: 1. díj (100 K) Bartha Mózes Ujszékelyről. 2. díj (80 K) Gálfalvi János Gyagból. 3. díj (60 K) Farkas Ferenc M.-Andrásfalváról. 4. díj (50 K) Kis György Székelykereszturról. 5. díj (40 K) Fekete Sándor Bögöztől. 6. díj (30 K) Lőrincz Miklós Gyagból. 7. díj (20 K) Göncz György Szent-Miklósról. 8. díj (20 K) Fekete Ferenc Bögöztől.

A 3 éves üszök díját nyerték: 1. díj (80 K) Mátéfi Domokos Kissolymosról. 2. díj (60 K) Hegyi Ferenc Agyagfalváról. 3. díj (50 K) Pál György Kiskederől. 4. díj (40 K) Illyés Ferenc Bögöztől.

A 2 éves üszök díját nyerték: 1. díj (50 K) Kovács Károly Székelykereszturról. 2. díj (40 K) Mester Elek Rugonfalváról. 3. díj (20 K) Dávid Ferenc Kismőd. 4. díj (10 K) Csont Mózes Bögöztől.

Délben bankett volt, melyen számos felköszöntőt mondtak: Hollak Arthur főispán a földművelésügyi miniszterre, Ugron Zoltán a főispánra, Kóós Mihály a gazdaközönségre, Hollak Arthur az O. M. G. E. és E. G. E.-re Somogyi Albert a gazd. egyletre, Kóncz Ármán az állattenyésztési felügyelőségekre, Orosz Lajos Lészai Ferencre és Br. Josika Gáborra, Gyárfás Endre dr Kóós Mihályra, Gyarmathy Dezső a miniszteri kirendeltségre és Dörner Bélára stb. stb.

Az ipari munkások szabad lyceuma.

Mintegy 300 ember szorongott a múlt vasárnap délután, az iparos kör nagytermében, áhítattal és nyugalommal hallgatva a székely iparosság egyik kiváló vezetőjének: Sz. Szakáts Péter iparkamarai titkárnak „Az ipartestületekről“ tartott igen fontos és az iparosok életviszonyaiba mélyen belevágó előadását.

A Hymnus elnevelése után Szakáts titkár elfoglalta előadói helyét, szól bevezetéképpen az iparosok anyagi viszonyairól jelenben s ismerteti a múlt állapotait is.

Az ipari érdekeknek erős védbástyája volt a múltban a céh rendszer, a hová csak azok juthattak be, akik szakképzettségük, jó nevelésük, társadalmi kifogástalan magaviseletük által bebizo-

mészetesen az volt, hogy a perzsi utról kezdették kérdegetni. Nem szívesen beszélt róla, de néha belemelegedett s akkor csak úgy folyt a szó az ajkáról. Olyan szemléltetve, olyan egyszerű, világos szavakkal tudott beszélni, hogy alig engedték a hallgatók befejezni. Tréfás bosszúsággal vetette ilyenkor oda: „Majd én itt beszélek nektek napokig! Vegyétek meg a könyvet, amit ki fogok adni és abban minden meg lesz.“

Meg is írta az „Egy év Perzsiában“ c. munkájában nagyrészt mindazt, amit ott Ázsiában látott. Kiseb közleményei egymásután jelentek meg a szaklapokban és egyre hangzott, hogy csak előfizetője lenne, mert még sok dolga van az asztalfiókjában... De eljön mindennek lassan az ideje... Bizony nem jött el...

Betegeskedni kezdett, de sohasem panaszkodott és nem hagyott fel a munkával. Iskolai dolgait ép oly pontosan végezte el, mint azelőtt és derült kedélyét egy percig sem rontotta meg súlyos bajának szomorú tudata. Mert érezte a megmenhetetlenségét. „Tisztul a levegő“ — mondá — és kiválasztotta magának a koporsót.

Utóbb nagyon elgyengült és két hónapi szabadságot kért... Csak még egy évig akart élni... Mire a szabadságideje letelt volna, elhunyt... f. é. február 28-án.

Fiatal özvegyet és két kis fiugyermeget hagyott hátra...

Derék munkás, igazságszerető, szerény ember volt.

Nyugodjék békével!

Burger Arthur.

nyitották, hogy hivatott, értelmes mesterekké lehetnek. Ezen erős védgyűrű falain belül az iparos minden hivatlan, kontár mester versenye ellen biztosítva lévén, az ipar igen szépen virágzott.

De mint a természet rendjében mindig csak előhaladást látunk, ép úgy az emberiség alkotásai is folytonos fejlődésnek, változásnak vannak alávetve. Anglia egyik iparága a szövő (textil) ipar nagyra kifejlődvén, arra vergált, hogy szőttés ipari készítményeivel s ez után természetesen minden ipari alkotásával, a világpiacon helyet foglalhasson s javaslatba hozta a szabadipar eszméjét, melyet valamennyi ország el is fogadott. Hazánkban az 1884. XVII. t.-cikkkel lett eltörölve a céh rendszer és helyébe ültetve az iparszabadság. Vannak alkotások, melyek korán jönnek és üdvös formájuk dacára is rombolnak, ilyen volt ezen az iparszabadság talaját kellőleg elő nem készítője, a céh rendszer erős páncélait szétzúzító törvényis.

A külföldi országok, a védvámok megszűntével előzönlítették hazánk piacait, a sokkal olcsóbb, de egyszersmint gyatrább gyártmányaikkal s így a hazai termelés értékesítését, az iparosok megélhetését ugyiszólva egyszerre tette lehetetlenné. Hozzájött ehhez az óriási rázkódáshoz az a körülmény is, hogy az említett törvény életbelépését követő évben, vagyis 1885-ben Oláhország a kiűtött vámháború következtében elzárta a magyar s így legfőbbképpen a székelyföldi iparosok piacát, mi által megszűnt a kelet felé nagymértékben való exportálása az ipari készítményeknek. Nyugat felé nem lévén meg a szükséges kereskedelmi tényezők, egyenkint mentek tönkre iparosaink, mivel termelésüket nem tudták értékesíteni. (Vége köv.)

Különfélék.

„Alibi“, „állatvész“ és egyebek.

Aki ugorka fára kapaszkodik, rendszeren lepottyan abba a sárba, melyből ez a fa táplálkozik. Az „U. H.“ c. politikai világkép szertelen önteltségében lepottyant és besározzván önmagát, okádja maga körül a sarat, akár csak a kovászai pokolsár-forrás. Bizony, ez psicho-pathologikus tünet s nem annyira a nagy közönség, mint inkább Kraft-Ebing elbírálása alá tartozik. Mert kérjük szeretettel, a bolond is az egész világot bolondnak tartja, csupán önmagát tekinti józan eszű embernek. És ez a bolondság egyik ismeretelő jele. — Vajjon mit jelent az, mikor az „U. H.“ sarat és piszkot lát maga körül?

Nos hát kijelentjük, hogy az udvarhelyi „Times“ bármilyen nagy befolyást gondol is gyakorolni hazánk politikai sorsára, annyira még sem képes lenagyképűsködni saját olvasó közönségét, hogy ne lássa e nagyhangú önteltség mögött az ugorka fát, vagy azt a szamarat, melyre felülve, Sancho-Pansaként elhítheteni iparkodik, hogy ő most lóhátról beszél.

Aki számárra ül, annak el kell tünni a bírálatot. Aki oktalanságot beszél, annak nem szabad esodálkozni, ha a közönség rendre-utasítja. Aki azt írja, hogy a bális közönség „alibijét“ igazolni kell, annak nincs joga érzékenykedni, ha kitanitják az idegen szavak helyes használatára. Legkevésbé szabad ez egy olyan embernek, aki elég bátorsággal bír arra, hogy „lapszerkesztő“ legyen ilyen fogyatékos tudással. Aki „állatvészről“ ír, az köszönje meg, ha megmagyarázzák neki, hogy ilyen nevű járvány nem létezik.

Tisztázzuk a dolgot. Egy érdeklődő kérdésre szerkesztői izenethben kijelentettük, hogy „állatvész“ Benczédben nincs, mint a hogy állatvész egyáltalán nem is létezik. Az „U. H.“ nekünk ront és kijelenti, hogy az értesülést legilletékesebb forrásból merítette. Alig hiszszük, hogy az a legilletékesebb forrás megköszönje neki a vastag tudatlanságnak ezt a gyanuját. Hát tessék megjegyezni, igen tisztelt „U. H.“, hogy mi nem a betegség létezését vontuk kétségbe, hanem azt, hogy ilyen nevű betegség léteznék. Avagy nem kacagnak-e az „U. H.“ szemébe az az orvos, akinek „embervészről“ beszélne az „U. H.“ nagytudományú toll forogója?

Az „U. H.“ egyéb okoskodásai mellett szó nélkül elhaladhatnánk. Az az állítása, hogy a „Székely-Udvarhely“ anyagi támogatásban részesül, közismeretű ráfogás. Ennek a lapnak senki, semmi nemű különleges anyagi támogatást nem ad. A vármegye Hivatalos Lapja — mint többször megmondtuk — a mi lapunkkal összeköttetésben nem áll. A kiadó közönsége csak úgy nem jelenti a lapok közönségét, mint a hogy

az „U. H.“-nak nincs köze — a mint láthatjuk — sem a szerénységhez, sem az önismerethez.

Jól ismerjük ennek a támadásnak igazi okát. Hivatalos anyagi érdek, undok kenyéririgység vigyorg a sorok között, mikor rágalmat szórva reánk, lapunk kiadója ellen izgat a Hivatalos Lap kiadói joga miatt.

Pedig 10 évvel ezelőtt legkevésbé sem izgatta rizikóra ujságot indítani; áldozatot hozni a közérdekért nem volt hajlandó, mert sokkal jobb vagyont gyűjteni és palotákat építeni, mint egy ujságvállalatra esetleg reá fizetni. Könnyű a kész vagyonba bele ülni és onnan foghegyről másokat lebecsülni. De utat törni egy közérdekű irányzatnak, még egyesek nem tesszé és önmagunk világos anyagi károsodása mellett is — ez már nem kedves csemege ugy-e? A „Székely-Udvarhely“ azonban az önös érdeket nem üzte s főképp azért érdemelte ki az általános bizalmat, mert a közszükséglet hívta életre s működését klikk-érdekek soha sem irányították. Mig ellenben az U. H. bevallottan a mi megsemmisítésünkre indult és folyton arra törekedett akkor is, midőn — le egy megvadult szocialista suszterlegényig — bárkit ölelő karjaiba szoritott, hogy ádáz dühében szabad utat nyisson a piszkolódások, rágalmak özönének — ellenünk.

Hogy ehhez milyen erkölcsi zülles szükséges, annak elbírálását nyugodtan bizhatjuk arra a nagy közönségre, mely az ujságírók berni kongresszusának határozatai nélkül is elég érzékkel bír arra, hogy ennek az eljárásnak nemtelenségét felismerje. Ami pedig a berni kongresszusról elmondott nagyképű szavakat illeti, figyelmébe ajánljuk az „U. H.“-nak, hogy tisztességet, a becsület védelmét hirdetni joga csak annak van, aki nem bortiszik és vizet prédikál.

Becsületében nem támadunk meg senkit. Birunk a nobilitás annyi érzékével, hogy jobban tudjunk distingválni, mint az „U. H.“ — Nem támadunk becsületére az „U. H.“-nak sem, noha ő reánk nem egyszer, sőt utóbbi cikkében is a rágalmak egész sorozatát szórta. S ha az „U. H.“ oktondiságait helyre igazítottuk, ne tessék azt becsületbeli támadásnak, hanem csupán annak tekinteni, miszerint nem nézhettük el, hogy habár csekély számú olvasó közönségét valótlansággal félrevezesse s butítsa olyan „műszavak“ használatával, melyeket csupán egy tudatlan és saját közönségét lebecsülő vidéki „Times“ engedhet meg magának.

Ami azt illeti, hogy mi főispánt, alispánt, rendőrkapitányt stb. stb. „megtámadtunk“ és pedig oly módon és célzattal, amint azt az „U. H.“ írja, erre a rágalomra nem felelünk, mert fölöslegesnek tartjuk védekezni olyan állítás ellen, melyet nyilvánvaló rossz akarattal, ferdítéssel szórtak ellenünk.

Hanem egyet beismerünk. Beismerjük, hogy a jogosult kritika határai között megbíráltuk a tisztviselők működését is. Erre nekünk jogunk van s ezzel a jogunkkal élni fogunk minden alkalommal, mert mi nem a talpnyalás elvére alapítottuk ezt a lapot, hanem a közérdek szolgálatára.

Ezt a közérdeket szolgáltuk, mikor a vármegye minden tisztviselője, főispánja és alispánja előtt, minden alkalommal meghajtottuk a zászlót és ezt a közérdeket szolgáltuk, mikor a Bőripar-szövetkezetben üzött visszaélésekről lerántottuk a leplet és rámutattunk egy tisztviselő szerepléseire is. Annyit mondunk az „U. H.“-nak, ne azonosítsa a vármegye köztisztviselőiben álló főispánját és tisztviselőit azzal az urral, aki ezek után is jónak látja az „U. H.“ szakadozott köpenyegébe burkolózva támadni minket és magához lerántani tisztviselő társait.

Végül még egyet. Nem régiben az „U. H.“ szerkesztői izenettel intézett egyik állítólagos olvasójához, melyben támadást intézett ellenünk. A megérdemelt büntetés elől kimenekült azzal, hogy egy névtelen levelet olvasott fel a bíróság előtt az „U. H.“ szerkesztője és azzal védekezett, hogy a szerkesztői izenethben foglalt vádak nem ellenünk, hanem a névtelen íróhoz intéztettek. Eltekintve attól, hogy ennek a szerkesztői izenethnek „le adása“ kor elmúltóztatott tekinteni a berni kongresszus határozataitól, becses figyelmébe ajánljuk az „U. H.“-nak, hogy aki a felelősség alul ilyen fogással buvik ki és nem vonakodott felolvasni egy névtelen levelet csupán azért, hogy megmenthesse, ami még menthető, annak nincs joga mű-felháborodásban kitörni egy oly szerkesztői izenethünk miatt, melyet egy nem névtelen és nem alaptalan kritikát tartalmazó levélre adtunk. Abban a szerkesztői izeneth-

ben végül is nem történt hivatkozás az „U. H.”-ra. Mi nem tehetünk arról, ha az abban foglalt „szamárság” kifejezést — úgy látszik — önmagára jellemzőnek találta. Különböző végeztünk és „kloáká”-s cikkei miatt további vitát provokálni nincs szándékunkban s épen ezért a magunk részéről e helyen az ügyet befejeztünk tekintjük.

— **József-főherceg**, akihez őszinte szeretet fűzi a magyar sziveket, tegnap töltötte be hetvenedik életévét.

— **Személyi hírek.** Gróf Majláth erdélyi püspök ma délután városunkba érkezik, hogy a róm. kath. ifjúság szent-gyakorlatain részt vegyen. — Szenterzsébeti Szakáts Péter székely kereskedelmi és iparkamara titkár vasárnap és hétfőn városunkban időzött. Előbbi napon az Ipartestületről előadást tartott, másnap pedig mintegy tizennyolc székely kisiparos ügyes-bajos dolgait hallgatta meg a polgári kör helyiségében. Ohajtható volna, hogy a székely kamara kiküldöttéit gyakrabban lássuk nálunk is személyesen munkálkodni.

— **A nőegylet műkedvelői előadása.** A mint értesülünk a helybeli nőegylet március végével műkedvelői előadást rendez. Épen erre való tekintettel a fillérestélyek már elmaradnak. A műkedvelői előadásra a helybeli kiváló műkedvelők már mind megvannak nyerve. E célra a rendezőség három felvonásos pompás vigjátékot választott ki, melyekből a próbákat a hét végével már meg is kezdik.

— **Mihálovits Béla halála.** A róm. kath. főgimnázium közszeretben álló tanára, Mihálovits Béla f. évi február hó 28-án meghalt. Az elhunytban Mihálovits Béláné sz. Korb Aranka férjét, a nagy kiterjedésű rokonság és a gimnázium pedig egy kitűnő rokonnak, illetve tanárnak vesztett el. A család és a tanári kar gyászjelentést adott ki a halálesetről, mely mélyen megrendítette a család nagyszámú barátait és tisztelőit. A temetés március elsején d. u. 3 órakor történt a halottas házból. Számtalan koszoru borította a díszes ravatalt, melyeket a családtagok, a tanári kar és tanulók helyeztek oda az elhunyt emlékezetére. A temetésen képviselve voltak az összes iskolák és a hatóságok testületileg, egyes idegen iskolák tanártestületei táviratilag fejezték ki részvétüket. Az egyházi szertartást Jung-Cseke Lajos apátplebános szolgáltatta fényes segédlettel. Beláthatatlan menet kísérte a halottas kocsit és a koszorúkkal megrakott külön kocsit a helybeli róm. kath. temetőbe. A Deák-téren a főgimnázium tanulóinak zenekara halotti indulót játszott. A sirnál Szemlér Ferenc tanár mondott mélyen megindító beszédet és elbucszította a tanári kart, az ifjúságot kedves emlékeztető barátjuktól. Azután a jelen voltak könnyeitől kísérvé bocsátották a koporsót a sirba. Mihálovits Béla érdemeit mai tárcánk, egyik kiváló tehetségű munkatársunk tollából külön is méltatja. E helyen csak arról emlékezünk meg, hogy az elhunyt működéséről még fogunk közölni bővebb ismertetést lapunk hasábjain. — A gyászoló család mindazoknak, akik Mihálovits Béla elvesztése feletti részvétüket kifejezték, ezton is hálás köszönetét fejezi ki.

— **A polgári önképző-kör** hétfői fillérestélye ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Az estély műsorát képező műkedvelői előadással ismétellen bizonyította iparos ifjúságunk, hogy a napontai fáradságos munka mellett is képes jól, szépet és gyönyörködtetőt produkálni. Az egyes szereplők jól megérdemelt dicsősége, Fischer Ferenc ügybuzgó rendezőt is illeti.

— **Tűz Székelyudvarhelyen.** F. hó 2-án hatalmas tűz pusztított városunkban, melynek 2 ház, csűr és melléképületek estek áldozatul. Reggel 5 órakor verte fel a harangláma a polgárságot, mely sietve rohant a Bethlen-utcában fekvő Nagy Pál és Szabó József-féle házakhoz, melyek tetőzetén már magasra csaptak a pusztító lángok. Ez alkalommal fényesen kitüntette magát polgárságunk és az összesereglett emberek fáradságának s önfeláldozó készségének, az önkéntes tűzoltósággal egyetemben sikerült a tüzet csakhamar lokalizálni. A tűz teljesen elhamvsnította a két fából épült házat és melléképületeit. A házakból sikerült a tárgyak nagyrészt kimenteni. A kár még ismeretlen. Biztosítva nem volt. A megejtett vizsgálat szerint a tüzet Nagy Pál egyik cselédje okozta vétkes gondatlanságból.

— **Az oklándi olvasóköri** ez évi rendes közgyűlést-folyó hó 15-én délután 3 órakor saját helyiségében fogja megtartani. Gyűlés után este

fél 8 órakor az 1848. március 15-iki események emlékére közvacsora lesz, a melyre a részt venni kívánók dr. Szabady Lajos j. orvos és Perl Jenő orvos, egyleti tagoknál jelentkezhetnek. Ugy a közgyűlésre, mint a társasvacsorára e helyen is meghívják a tagokat és érdeklődőket Benedek Imre, elnök; Pál Ferenc, titkár.

— **Mulatság.** A bethfalvi ev. ref. dalkar március 6-án, az ev. ref. papilak építési alap javára tánemulatságot rendez a következő műsorral: „Rákóczi kesergője”, énekl. a dalkar. Szaval. ifj. Kardalos Mózes. Felolvas. Baczó Lajos ev. ref. pap. „Székely dalok”, énekl. Benkő Julesa. Monologot ad elő Benkő Mihály. „A székely asszony budapesti lakodalmozása”, előadja Kardalos Berta. Népdalok, énekl. a dalkar.

— **Vásár Segesváron.** Segesvárról vett értesítés szerint a kormányhatóságilag engedélyezett tenyész állatvásár f. évi március hó 12-én lesz az új vásártéren. Ugy a községeknek, mint egyeseknek figyelmébe ajánljuk ezt a vásárt, mely az eddigi tapasztalatok szerint nagyszabásúnak ígérkezik s alkalmat fog nyújtani a tenyészállatszükséglet fedezésére.

— **Mulatság Derzsbén.** Február hó 27-én az iskolás növendékek szinelőadást rendeztek, Liptay Matild tanítónő vezetése alatt. A mulatság szépen sikerült. Tiszta jövedelem volt 27 K 42 fillér. Felülfizettek: Forró Sándor 1 K, N. N. 3 K, Hodgyai Sándor 40 f, Spitzer Mihályné 80 f, Forró Mózes 20 f, Huszár András 20 f, Miklós Sándor 1 K, Deák Ferenc 50 f, Kiss Jakab 2 K. Nem jelent meg, de jegyét kiváltotta N. N. 10 koronával.

— **Gazdák, ha vagy terméshez akarnak jutni,** Mauthner-féle magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oluakra terjed, *Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése, Budapesten, Rottenbiller utca 23,* mindenkinek ingyen megküldi. A kitűnően tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtisza magvak árai alacsonyok. Különösen fölemlítendő az impregnált takarmányrépamagvak és a legnemesebb gabnafélék dús választéka.

— **A székely kereskedelmi és iparkamara közgyűlése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara február 26-án d. u. tartotta meg ez évi első teljes-ülését, Tauszik B. Hugó elnök vezetésével. Tárgysorozat rendben behatóan foglalkozott a kamara a marosvásárhelyi ev. ref. leányiskolával kapcsolatos nőpariskola fejlesztésével. Azután tárgyalta Udvarhelyvármegyének a kéményseprési ipar gyakorlására vonatkozó szabályrendeletét, a helyi viszonyokhoz illő módosításokkal ajánlván megerősítésre; elfogadta a múlt évre vonatkozó összes számadásokat, tudomásul vette a szegedi és budapesti karácsoni bazárokról szóló jelentéseket, hol többek között a magyarói varrottasók, a mezőségi szotyoráru és a székelyudvarhelyi agyagáruk mellett a kosáráru örvendett nagyobb kelendőségnek. A cukor és szeszpar fejlesztése érdekében a fogyasztási adók mérséklését kéri; a gyümölcs pálinka cszenziák gyártásának és behozatalának megakadályozására közbenjár; a hadsereg terményszükségletének biztosításánál a kereskedők tapasztalt mellőzése ellen állást foglal; a Magyarország és Ausztria közt forgalomba jövő cukor elvámolása ügyében az O. M. G. E. által benyújtott törvényjavaslatot Több székely kisiparosnak állami támogatásért beadott kérését, a beszerzett adatok mérlegelésével a kereskedelmi kormány támogatásába ajánlja. Ezek után több kisebb ügy nyert elintézt.

— **Földes Kelemen** aradi gyógyszerész szepítő szereiről általánosan ismeretes, hogy a Margit-crème nemesak tisztítja, puhává és bársonysimává teszi az arcot, hanem fehéríti, frissíti, fiatalítja. Erősítő és enyhítő alkatrészekből lévén összetéve, mint higiénikus szer is jó szolgálatot tesz. Teljesen ártalmatlan, zsirmentes. A Margit-crème hatását növeli a Margit-szappan. Azok a hölgyek, akik rizsport használnak, nagyon dicsérik a Margit-hölygport. Az arcot szárazon tartja s a naptól, szélétől megvédi.

— **Tamás János táncitanító** jelenleg Székelykeresztúrott működik s növendékeivel e hó 5-én próba kiskoszoru-estélyt és e hó 12-én táncvizsga-estélyt tart özv. Horváthné tánctermében.

— **Egy hónapig ingyen.** A kitűnően szerkesztett és már közkedveltségű Az Ujság politikai napilap kiadóhivatala bárkinek márciusban ingyen küldi meg a lapot, aki az előfizetési összeget, ha csak egy hónapra is, április hó 1-től számítva már most beküldi a kiadóhivatalhoz és megküldi minden előfizetőnek Mikszáth: „Az én kortársaim” című gyönyörű albumát husvéti

ajándékkép, aki a lapot félelvi kötelezettségge akár negyedévenként, akár havonként előfizeti. Az Ujság-ot Gajári Ödön szerkeszti Herczeg Ferenc, Kozma Andor, Kóbor Tamás, Kenedi Géza és Mikszáth Kálmán főmunkatársak közreműködésével.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg lehet, amelyet igen korlátolt számú és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely” apró és rendes hirdetései — melyeket hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap nemesak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávclabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak és feltétlenül eredményt biztosítók.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

70—1904. szám.

Felhívás.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület elnöksége mindazokat, akik a kibocsátott felhívások értelmében tavaszi vetéshez lóhere magot akarnak rendelni felkéri, hogy ebbeli bejelentéseiket legkésőbb *folyó hó 7-ig* az egyesület titkárságánál jelentsék be, mert a későbbi bejelentés nem leszen tekintetbe vehető.

Székelyudvarhely, 1904. márc. 1.

Az elnökség.

Az elszántások. Nemsokára megnyílik a mező; az eke rámegegyen a hótol elsimitott szántóföldekre és megkezdődnek az elszántások. A magyar ember földéhsége hamar ráviszi, hogy szomszédjának még munkálatlan földjébe egy-két barázdával bemerjen. A hol a mezőrendőri törvény alapján fölláttották a határjeleket, ott nehezebben megy a dolog és hamarabb helyre lehet állítani a jogos állapotot. Egyébként rendszerint pörre megy a dolog. A költséges perlekedésnek ugy lehet elejét venni, ha a sértett birtokos a községi előljárásnál a határjelek felállítását kéri. Az előljárásnak egyezséget kell igyekeznie létrehozni s a legtöbb vita itt véget ér, mert az elszántóra a szomszédok rávállanak. Ha az egyezés nem sikerül, a vitás határt a főszolgabíró (polgármester) állapítja meg. Ennek határozata ellen a meg nem elégedő fél a bírósághoz fordulhat. Ha 30 nap alatt nem igazolja a kereset benyújtását, akkor a főszolgabíró felállítja a határjeleket s a megjelölt határ érvényes marad, míg csak a bíróság másként nem határoz. A főszolgabírónak a határ megállapítására vonatkozó határozatát felebbezni nem lehet. Ilyen módon sok határper jut olcsó és gyors megoldásra.

Nyílt-tér*

szilárd és folyékony

Sarg-féle Szappan

Glycerin

a bőrt fehérré és gyöngéddé teszi.

Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a **legkitűnőbb tisztító szernek** bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

